

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ДМИТРІВ ВОЛОДИМИР ІГОРОВИЧ

УДК 336.012.23:[330.322 + 330.341:1] (У77)

**ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Тернопіль – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Тернопільському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Крисоватий Андрій Ігорович,
Тернопільський національний економічний
університет, ректор

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
Крупка Михайло Іванович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
завідувач кафедри фінансів, грошового
обігу і кредиту

кандидат економічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
Серебрянський Дмитро Миколайович,
Національний університет державної
податкової служби України,
директор Науково-дослідного інституту
фінансового права

Захист відбудеться 5 березня 2015 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.01 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий 3 лютого 2015 р.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, професор

Т. О. Кізіма

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Вітчизняна економіка характеризується високою енергоємністю виробництва, екстенсивним розвитком сировинних галузей, низьким рівнем освоєння інновацій та скороченням частки високотехнологічних виробництв. На тлі прогресу світової економіки технологічна структура української економіки регресує. Досвід розвинених країн світу свідчить, що їх значний економічний успіх досягається лише за умов запровадження ефективної державної політики у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності. Прагнення України до інтеграції в світовий економічний простір обумовлює необхідність використання фінансових регуляторів інвестиційно-інноваційних процесів, які продукуватимуть появу бажаних соціально-економічних ефектів і сприятимуть зміцненню конкурентоспроможності національної економіки.

Відновлення економіки України після фінансово-економічної кризи у 2008–2009 рр. вимагає пошуку заходів, здатних забезпечити подальшу модернізацію виробничого потенціалу держави, оскільки внутрішні фактори нинішніх негараздів в економіці полягають у технологічній деградації національного господарства, значній залежності від низькотехнологічних і сировинних галузей, застарілості виробничих активів.

Конкурентоспроможність підприємств визначається готовністю до нововведень, тобто істотно залежить від рівня інноваційної діяльності, яка неможлива без відповідного фінансового регулювання. Дефіцит фінансових ресурсів, складність залучення інвестицій, високі відсоткові ставки за банківські кредити, неефективний вплив оподаткування на зазначені процеси актуалізують зазначену проблему.

Фінансове регулювання в Україні обов'язково має враховувати пріоритети соціально-економічного розвитку, які передбачають активізацію інвестування у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. Тому є необхідність наукового обґрунтування теоретико-організаційних засад формування сприятливого середовища для забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку економіки країни.

Вагомі здобутки економічної науки в дослідженні інвестиційно-інноваційної діяльності, зокрема в контексті фінансового регулювання, відображені в працях вітчизняних і зарубіжних учених. Концептуальні основи теорії й практики управління інвестиційно-інноваційними процесами розглядали відомі зарубіжні науковці: Г. Александер, Дж. Бейлі, Л. Гітман, М. Джонк, Дж. Кейнс, Т. Крюгер, А. Сміт, Дж. Стігліц, Е. Хеннігер, В. Шарп, Й. Шумпетер та інші. Дослідженню впливу фінансового регулювання на інноваційний розвиток економіки України присвячені роботи вітчизняних науковців: Ю. Бажала, А. Гальчинського, В. Гейця, О. Данілова, О. Дзюблюка, О. Десятнюк, Я. Жаліла, О. Замаслова, Ю. Іванова, О. Кириленко, А. Крисоватого, М. Крупки, І. Луніної, Т. Майорової, А. Мерзляка, М. Микитюка, А. Музиченка, А. Соколовської, Д. Серебрянського, В. Суторміної, С. Онишко, С. Онікієнка, В. Опаріна, А. Пересади, Л. Федулової, В. Федосова, С. Юрія та ін.

Через динамізм інноваційного розвитку економіки і вплив фінансово-економічної кризи на економічні процеси зазначена проблема не втрачає актуальності на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки, оскільки окремі аспекти регулювання інвестиційно-інноваційних процесів є малодослідженими. Відповідно, виникає суперечність між окремими аспектами фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів на рівні теоретичних узагальнень та практикою їх реалізації в Україні. Пошуки шляхів вирішення цієї суперечності зумовили вибір теми дисертації та її актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є складовою науково-дослідних робіт кафедри податків і фіскальної політики Тернопільського національного економічного університету за комплексними темами: «Стратегічні орієнтири формування і реалізації фіскальної політики України» (державний реєстраційний номер 0106U000521), «Сучасна парадигма фіскальної політики України в умовах формування суспільства сталого розвитку» (державний реєстраційний номер 0113U007882), «Фіскальний простір сталого соціально-економічного розвитку держави» (державний реєстраційний номер 0111U010359). У межах виконання цих тем автором розроблено теоретико-організаційний підхід стосовно дослідження фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні й окреслено основні напрями його вдосконалення на основі зарубіжного досвіду.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-організаційних засад фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів та розробка рекомендацій щодо його вдосконалення в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки.

Відповідно до поставленої мети визначено завдання дослідження:

- на основі аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової літератури з'ясувати сутність і роль фінансового регулювання в структурі державного управління економікою та визначити його вплив на економічні процеси;
- розкрити економічну природу інвестиційно-інноваційної діяльності як об'єкта фінансового регулювання для конкретизації основних векторів його впливу на цей процес;
- дослідити організаційно-правове забезпечення фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів для виявлення його проблемних аспектів та розробки пропозицій щодо їх усунення;
- оцінити динаміку інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств окремих галузей промисловості України з метою визначення рівня результативності цієї діяльності та виокремлення найбільш дієвих інструментів її фінансового регулювання;
- проаналізувати фіскальні та грошово-кредитні інструменти у сфері регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в контексті результативності їх застосування в Україні;
- здійснити економіко-математичне моделювання діяльності промислових підприємств з метою прогнозування розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в Україні;

– проаналізувати особливості зарубіжного досвіду фінансового регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності з метою окреслення перспектив його використання в Україні;

– на основі виявлених інструментів фінансового регулювання запропонувати шляхи активізації інвестиційно-інноваційних процесів в Україні для забезпечення динамічного розвитку її економіки.

Об’єктом дослідження є фінансове регулювання як важлива складова державного регулювання економіки.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні.

Методи дослідження. Теоретико-методична основа дослідження базується на діалектичному методі наукового пізнання, системному підході до вивчення процесів фінансового регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності. Зокрема, використано: семантичний аналіз, методи індукції та дедукції, історичний метод – для дослідження економічної сутності фінансового регулювання, визначення логічних взаємозв’язків між органами управління під час реалізації інвестиційно-інноваційної діяльності; методи аналізу і синтезу, статистичних прийомів групування, динамічних порівнянь, графічного зображення – для відображення залежності впливу основних показників соціально-економічного та інвестиційно-інноваційного розвитку країни, оцінки її інвестиційної привабливості; економіко-математичні методи й прийоми – для проведення оцінки доцільності реалізації інвестиційно-інноваційних проектів; методи наукової абстракції, системного підходу, групування і класифікації – для формування пропозицій щодо вдосконалення фінансового регулювання.

Інформаційну базу дисертації становлять дані Державної служби статистики України, дані Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Національного банку України, Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами, Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України, Тернопільської обласної державної адміністрації; положення, нормативно-правові акти національного та зарубіжного законодавств з питань регулювання наукової, науково-технічної, інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні; фахові видання, наукові збірники; матеріали науково-практичних конференцій; монографії та друковані праці вітчизняних і зарубіжних учених.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні сутності фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів та розробці пропозицій щодо його вдосконалення з метою активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. Основні положення дисертаційної роботи, що визначають її наукову новизну, полягають у такому:

удосконалено:

– трактування поняття «фінансове регулювання» як системи регламентування розподільчих процесів у суспільстві на макро- та мікрорівнях, яка дає можливість не лише формувати необхідні фінансові ресурси, а й за допомогою відповідних фіскальних (податкові пільги, регулювання ставок податків, прискорена амортизація) та грошово-кредитних (пільгові кредити, рефінансування, норма

обов'язкових резервів, облікова ставка НБУ) інструментів здійснювати вплив на основні напрями суспільного розвитку та забезпечувати досягнення соціально-економічних ефектів і зміцнювати конкурентоспроможність національної економіки. Таке визначення, на відміну від існуючих, дозволяє чітко виділити найбільш дієві інструменти фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні;

– трактування сутності понять «інвестиційний процес» та «інноваційний процес», виходячи з єдності їх якісних характеристик, які обумовлюються залученням фінансових ресурсів у комплекс етапів, пов'язаних з ініціюванням, розробленням і виготовленням продукції, технологій, що мають нові властивості та ефективніше задовольняють існуючі потреби ринкової економіки. Це дозволяє сформулювати системне розуміння сучасних тенденцій розвитку інвестиційно-інноваційних процесів;

– наукові напрацювання стосовно формування системи пільгового оподаткування інвестиційно-інноваційних процесів, зокрема щодо податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість. Це дозволить стимулювати та фінансово підтримувати наукомісткі виробництва 5-го та 6-го технологічних укладів і покращити інвестиційну привабливість економіки України;

набули подальшого розвитку:

– наукові підходи до визначення пріоритетних напрямів активізації інвестиційно-інноваційних процесів за допомогою інструментів фінансового регулювання, притаманних країнам-лідерам у сфері інновацій (налагодження процесів надання пільгових кредитів поворотного і безповоротного характеру на проведення розробок і впровадження інновацій, державне гарантування ризикової інноваційної діяльності, збільшення видатків розвитку бюджетів, венчурне фінансування інноваційної діяльності), що надасть можливість диверсифікувати джерела фінансування інвестиційно-інноваційних процесів в Україні;

– теоретичні підходи до обґрунтування доцільності залучення фінансових ресурсів у розвиток пріоритетних галузей національної промисловості на основі економіко-математичного моделювання прогнозних показників інноваційного розвитку промисловості України, яке дозволить передбачити динаміку обсягів фінансування та реалізації інноваційної продукції як на внутрішньому ринку, так і можливості її експорту;

– науково-теоретичні підходи до обґрунтування необхідності розмежування функціональних обов'язків державних інституцій у сфері контролю, фінансування та стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні, що забезпечить чіткий розподіл делегування повноважень компетентним органам, які встановлюють та гарантують дотримання норм, правил та вимог в інвестиційно-інноваційній сфері.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертаційній роботі теоретичні узагальнення та методичні рекомендації спрямовані на підвищення рівня ефективності інвестиційно-інноваційних процесів у державі. Висновки та практичні рекомендації автора можуть використовуватися Державною фіскальною службою України та іншими органами державної влади і управління під час формування та реалізації інвестиційно-інноваційної політики в сучасних умовах.

Окремі результати дисертаційної роботи використані Тернопільською об'єднаною державною податковою інспекцією Головного управління Державної фіскальної служби (довідка № 26306 від 18.09.2014 р.), а також Департаментом фінансів Тернопільської обласної державної адміністрації (довідка № 5-01/61-934 від 20.06.2014 р.). Науково-теоретичні напрацювання автора використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного економічного університету (довідка № 126-02/2480 від 19.09.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є одноосібно виконаною науковою працею. Наукові положення, розробки, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, одержані автором самостійно. Особистий внесок у наукових працях, написаних у співавторстві, відображено в списку опублікованих робіт.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та практичні результати роботи апробовані на 17 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки» (м. Тернопіль, 2009 р.); «Фінанси, грошовий обіг і кредит» (м. Тернопіль, 2010 р.), «Податкова система України: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку» (м. Ірпінь, 2010 р.); «Напрями розбудови податкової системи України в умовах утвердження ринкової економіки» (м. Тернопіль, 2011 р.); «Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів» (м. Ірпінь, 2011 р.); «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, 2012 р.); «Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів» (м. Ірпінь, 2012 р.); «Перспективи розвитку фінансової системи України» (м. Тернопіль, 2012 р.); «Фінансова система держави: проблеми та перспективи розвитку» (м. Київ, 2012 р.); «Наука і inowacja – 2012» (м. Перемишль, 2012 р.); «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, 2013 р.); «Фінансово-кредитний механізм в соціально-економічному розвитку країни» (м. Макіївка, 2013 р.); «Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів» (м. Ірпінь, 2013 р.); «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки України» (м. Львів, 2013 р.); «Соціально-економічні перспективи розвитку України в XXI столітті» (м. Тернопіль, 2013 р.); «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, 2014 р.); «Проблеми фінансово-економічного та соціального розвитку країн», (м. Київ, 2014 р.).

Публікації. Основні наукові положення, висновки та результати дисертаційної роботи опубліковано у 27 наукових працях загальним обсягом 6,84 д. а. (з яких автору належить 6,25 д. а.), у тому числі: 8 публікацій – у наукових фахових виданнях України (з яких 1 стаття – у виданні, включеному до реєстру міжнародних наукометричних баз), 1 стаття – у колективній монографії та 1 стаття – у періодичному науковому виданні іншої держави (Росія), 17 тез доповідей за матеріалами міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура і зміст роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 164 найменувань та 15 додатків, розмічених на 20 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 197 сторінок і вміщує 16 таблиць та 27 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано його мету та завдання, визначено об'єкт і предмет, розкрито наукову новизну результатів, їх теоретичне і практичне значення.

У першому розділі «Теоретико-організаційні основи фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів» досліджено економічну сутність фінансового регулювання в системі державного регулювання економіки, систематизовано наукові підходи до визначення поняття інвестиційно-інноваційної діяльності, а також розглянуто організаційно-правові основи фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні.

Встановлено, що ефективне функціонування ринкової економіки, незважаючи на властиві їй самоорганізацію й саморегулювання, неможливе без державного регулювання економічних і соціальних процесів на рівні суспільства, регіонів та суб'єктів господарювання. У цьому аспекті важлива роль належить державному регулюванню інвестиційно-інноваційної діяльності, особливо в умовах домінування кризових явищ в економіці України та світу.

З'ясовано, що державне регулювання економіки у більшості країн базується на поєднанні різних концепцій регулювання. Сучасні моделі регулювання, що використовуються в більшості країн поєднують в собі фіскальну та монетарну політики, механізми державних закупівель, державне підприємництво та інші елементи державного регулювання. Комбінація і поєднання зазначених елементів формують певну модель регулювання ринкової економіки, яка залежить від стану національної економіки, рівня вирішення соціальних проблем та ступеня міжнародного економічного співробітництва. Найхарактернішими моделями державного регулювання економіки є: ліберальна (у США), неоліберальна (у Німеччині), європейсько-кейнсіанська (у Великобританії, Франції, Італії, Австрії), соціал-демократична (у Швеції, Норвегії) та японська модель.

Аргументовано, що складною проблемою для кожної країни є окреслення меж державного втручання в ринкові механізми. Ці межі залежать від обсягу функцій, які виконує уряд, та рівня економічного й соціального розвитку країни. Тому вирізняють межі мінімальної необхідності та максимальної допустимості втручання держави в ринкові механізми.

Втручання владних структур у ринкові механізми здійснюється через використання певного набору методів державного регулювання економіки. Під методами державного регулювання економіки розуміємо способи впливу держави на суб'єктів ринкової економіки з метою забезпечення сприятливих умов їх ефективного функціонування відповідно до прийнятої економічної політики держави. З'ясовано, що основними структурними підсистемами державного регулювання та методами фінансового впливу на соціально-економічний розвиток є фінансове забезпечення та фінансове регулювання. Вони є узагальнюючими поняттями категоріального апарату теорії фінансів і характеризують зміст впливу фінансів на різні аспекти розвитку суспільства. Зазначимо, що встановлення пріоритетності застосування того чи іншого методу лежить в основі визначення

напрямів фінансової політики держави. Чим вищий рівень розвитку суспільства й економіки, тим важливішою є роль фінансового регулювання (рис. 1).

Рис. 1. Основні елементи фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів

На основі узагальнення теоретичних поглядів на сутність фінансового регулювання запропоновано його позиціонувати в контексті впливу фіскальних та монетарних інструментів на різні напрямки суспільного розвитку, що забезпечує досягнення соціально-економічних ефектів та зміцнює конкурентоспроможність національної економіки.

Водночас з'ясовано, що динамічний розвиток економіки можливий лише тоді, коли з'являються інновації. Необхідною умовою активізації інноваційних процесів у державі є їх інвестиційне забезпечення. Визначальна роль інвестиційного забезпечення прослідковується у процесі залучення інновацій. Зважаючи на це, поняття «інвестиційно-інноваційний процес» розкривається як інноваційний процес, який має бути забезпечений інвестиційними ресурсами, або як інвестиційний процес інноваційного спрямування.

В роботі досліджено організаційно-правові основи фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні. Встановлено, що фінансове регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності забезпечується законодавчими, структурними та функціональними інституціями, які встановлюють та забезпечують дотримання норм, правил, вимог в інноваційній сфері. Ключовими елементами, що формують інституційне середовище інноваційного розвитку промислового сектору України, є суб'єкти інституційного забезпечення інноваційної діяльності, законодавча й нормативно-правова бази та програмні документи у сфері інноваційної діяльності, а також інноваційна інфраструктура.

Обґрунтовано, що реалізації основних напрямів інноваційного розвитку, визначених у низці законодавчих та нормативно-правових актів України, перешкоджають неузгодженість та фрагментарність державної політики, недостатнє фінансування відповідних державних програм, наукової та науково-технічної діяльності, відсутність організаційної та фінансової підтримки інноваційних підприємств, а також фрагментарний контроль за інноваційною діяльністю.

У другому розділі дисертації **«Прагматика фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні»** проведено моніторинг сучасного стану розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності, проаналізовано фіскальний інструментарій регулювання інвестиційно-інноваційних процесів, проведено оцінку грошово-кредитних інструментів у сфері управління інвестиційно-інноваційною діяльністю.

На основі аналізу структури та динаміки фінансування інноваційної діяльності в Україні за період з 2007 по 2013 рр. встановлено, що загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності у 2012 р. становив 11480 млн. грн. (0,8% ВВП), а у 2013 р. – 9562,6 млн. грн. (0,7% ВВП) (табл. 1). Результати проведеного аналізу підтверджують наявність як позитивних, так і негативних тенденцій фінансування інноваційної діяльності. Так, з 2007 по 2009 рр. відбулось збільшення обсягів фінансування, однак через фінансово-економічну кризу у 2008 – 2009 рр. ця тенденція набула спадного характеру, і лише у 2011 р. обсяги фінансування перевищили докризовий період і становили 14333,9 млн. грн. (1,1% ВВП). Проте обсяг фінансування інноваційної діяльності в Україні ще не досягнув рівня у 3% від ВВП, що є запорукою інноваційного розвитку економіки країни.

Як свідчать наведенні у табл. 1 дані, основним джерелом фінансування інноваційної діяльності є власні кошти підприємств і організацій. За досліджуваний період цей показник не опускався нижче 52,9% загального обсягу витрат у 2011 р., а у 2013 р. він досягнув рівня у 72,9%. Відтак, стає очевидним, що за значного зростання обсягу витрат на інноваційну діяльність не всі можливі джерела фінансування використовувались достатньою мірою. Особливо це стосується позабюджетних фондів, державного та місцевих бюджетів, а також коштів вітчизняних інвесторів. Їх частка в загальному обсязі фінансування в основному не перевищує 3%.

**Динаміка та структура фінансування інноваційної діяльності в Україні
у 2007 – 2013 рр.**

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності, млн. грн.	10821	11994,2	7949,9	8045,5	14333,9	11480,6	9562,6
у % до ВВП	1,5	1,3	0,9	0,7	1,1	0,8	0,7
у т.ч. за рахунок:							
власних коштів підприємств і організацій	73,7	60,6	65	59,3	52,9	63,9	72,9
державного бюджету	1,3	2,8	1,6	1,1	1,0	2,0	0,3
місцевих бюджетів	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	1,6
позабюджетних фондів	0	0	0	0	0	0	0
вітчизняних інвесторів	0,2	1,4	0,4	0,4	0,3	1,3	1,3
іноземних інвесторів	3,0	1,0	19,0	30,0	0,4	8,6	13,1
кредитів	18,5	33,7	11,8	7,8	38,3	21,0	6,6
інших джерел	3,2	0,4	2,1	1,3	6,9	3,0	4,2

Проведений аналіз показав, що важливими джерелами фінансування інноваційної діяльності, окрім власних коштів підприємств і організацій, можуть бути кошти іноземних інвесторів та залучення кредитних ресурсів.

В роботі аргументовано, що незначні обсяги інвестиційних ресурсів спричинили повільне впровадження нових технологій і «сповзання» економіки до сировинної моделі розвитку. Так, у 2012 р. інноваційною діяльністю займалися 1758 підприємств (17,4%), а у 2013 р. – 1715 підприємств, що склало 16,8% загальної кількості промислових підприємств по Україні.

Значно більшою за середню в Україні (16,8%) була частка інноваційно-активних підприємств у таких видах економічної діяльності як: виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (41,0%), виробництво комп'ютерів, електронного і оптичного устаткування (35,7%), виробництво електричного устаткування (28,5%), які належать до високо- та середньовисокотехнологічних секторів. Однак, як і загалом по Україні, інноваційна активність підприємств високотехнологічного сектору у 2013 р. зменшилась. У середньовисокотехнологічному секторі вона зростає. Найбільша кількість інноваційно-активних підприємств зосереджена у низькотехнологічному секторі.

Обґрунтовано, що становлення інвестиційно-інноваційної моделі економіки неможливе без застосування державою комплексу інструментів стимулюючого характеру, насамперед фіскального характеру. З прийняттям Податкового кодексу України обсяг і перелік фіскальних інструментів, які стимулюють інноваційну діяльність, був значно звужений. Така політика в контексті інноваційного розвитку держави загрожуює погіршенням конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

З'ясовано, що стимулювання впровадження інновацій нині є одним із головних пріоритетів соціально-економічної політики більшості держав. Надання податкових пільг і стимулів призводить до втрати частини доходів бюджету, проте компенсується в майбутньому активізацією економічних відносин. Висока інноваційна активність корпоративного сектору сприяє покращенню конкурентоспроможності та технологічній модернізації економіки, раціоналізації використання природних ресурсів.

Встановлено, що стійке зростання економіки значною мірою визначається активною участю банківської системи в інвестиційному процесі, формуванні активів підприємств, а також їхніх доходів і прибутків. Підвищення прибутковості підприємств приводить до зростання обсягів ВВП. Дані табл. 2 свідчать, що кредитні вкладення в економіку до 2009 р. відзначалися високими темпами зростання. Потрібно зазначити, що починаючи із 2010 р., темпи зростання кредитних вкладень значно уповільнились. Відповідно, банки через обмежені можливості використовувати кредитні важелі впливу на виробництво неохоче здійснюють інвестиційне фінансування реального сектору економіки.

Таблиця 2

Динаміка ВВП та кредитних вкладень банків України у 2007 – 2013 рр.

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
ВВП, млрд. грн.	720,7	948,0	913,3	1082,5	1302,0	1411,2	1454,9
Темпи зростання (зниження) до попереднього року, %	123,1	128,6	113,0	113,8	114,3	108,1	103,1
ВВП у порівняльних цінах, % до попереднього року	107,6	102,3	85,2	104,1	105,2	100,3	100,0
Кредитні вкладення (кінець року, млрд. грн.)	426,8	734,0	723,2	732,8	801,8	815,1	910,7
Темпи зростання кредитних вкладень, %	74,1	72,0	-1,5	1,3	9,4	1,7	11,7

Встановлено, що вітчизняним банкам здебільшого вигідно кредитувати оборотні фонди підприємств. Так, оцінка кредитної діяльності комерційних банків за цільовими вкладеннями показала, що для поточної діяльності підприємств кредитів надають набагато більше, ніж для інвестиційної. Переважно кредити видають під проекти, які швидко окупуються, або для торгово-посередницької діяльності. Тому не варто очікувати суттєвих змін у кредитуванні інвестицій, передусім через кризові явища в банківській сфері, а також проблеми капіталізації та дефіцит дешевих і довгострокових ресурсів.

У третьому розділі «**Напрямки удосконалення фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів у сучасних умовах**» основну увагу зосереджено на діагностиці потенціалу інноваційного розвитку економіки України, розглянуто світові тенденції фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів та окреслено шляхи їх активізації в Україні.

Встановлено, що вітчизняна промисловість володіє вагомим інноваційним потенціалом, здатним забезпечити структурну трансформацію національної економіки і високий рівень науково-технологічного розвитку країни загалом.

Водночас в Україні досі основним джерелом фінансування інноваційної діяльності в промисловості слугували власні кошти підприємств, що не були задіяні протягом кризового періоду, і сприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура. Збереження наявної моделі розвитку промислового сектору України з орієнтацією на низькотехнологічні виробництва та експорт може призвести до зниження конкурентних позицій національної економіки і подальшого нарощування технологічного відставання від розвинутих країн. Тому пріоритетним завданням є прогнозування потенціалу інноваційного розвитку промисловості України, що дозволить визначити імовірні наслідки прийнятих рішень, перспективи розвитку інвестиційно-інноваційних процесів у країні (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка прогнозних значень обсягів фінансування та реалізації інноваційної продукції в Україні на період з 2014 по 2017 рр.

Показник	Економіко-математична модель, y – результуючий показник, t – часовий інтервал, рік	Прогнозне значення	
		рік	сума
Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності, млн. грн.	$y = e^{8,663} \cdot t^{0,3447}, R = 0,8344$	2014	12 790
		2015	13 220
		2016	13 620
		2017	14 000
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн. грн.	$y = \frac{t}{7,006 \cdot 10^{-8} + 3,396 \cdot 10^{-5} t - 9,551 \cdot 10^{-7} t^2}, R = 0,9782$	2014	40 960
		2015	42 630
		2016	44 440
		2017	46 410
Обсяг реалізованої інноваційної продукції за межі України, млн. грн.	$y = \frac{t}{7,892 \cdot 10^{-7} + 5,514 \cdot 10^{-5} t + 2,776 \cdot 10^{-7} t^2}, R = 0,9779$	2014	12 050
		2015	11 660
		2016	11 300
		2017	10 950

Прогнозований обсяг фінансування інноваційної діяльності, визначений за допомогою економіко-математичного моделювання, коливатиметься в межах 12 790 млн. грн. у 2014 р. до 14 000 млн. грн. у 2017 р. Тоді як у 2005 р. ця сума складала лише 5751 млн. грн. Отримана модель тренду обсягів реалізованої інноваційної продукції за межі України значно відрізняється від двох попередніх моделей і характеризується повільним спадом. Це рівняння оптимуму може свідчити про те, що інноваційна продукція, вироблена в нашій державі, за кордоном не матиме попиту. Однак навіть такі обсяги зниження реалізації інноваційної продукції за межі України є загрозливими, оскільки ставлять під сумнів спроможність української економіки виробляти конкурентоспроможний інноваційний продукт з великою доданою вартістю. Україна залишається на міжнародних ринках лише експортером сировини, а не кінцевого продукту.

Обґрунтовано актуальні для застосування в Україні форми підтримки та стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, що використовуються в розвинених країнах, є такі: по-перше, пряме фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт щодо створення та використання інновацій у формі субсидій на розробку та просування нових технологій, товарів та послуг, яке

за обсягом складає до 50% сукупних витрат підприємств на такі цілі; по-друге, пільгове кредитування інноваційної діяльності, яке передбачає повну або часткову компенсацію відсотків, сплачених за банківськими кредитами за рахунок коштів спеціальних фондів або державного бюджету; по-третє, надання податкових пільг та податкових канікул як інструментів непрямого стимулювання та мотивування до інноваційної діяльності, оскільки прибуток підприємства є основою фінансування інноваційної діяльності, і його збільшення призводить до зростання інноваційних можливостей підприємств; по-четверте, митні пільги або повне звільнення від сплати митних платежів при імпорті наукового або високотехнологічного обладнання.

Відтак, враховуючи світовий досвід та вітчизняні реалії розвитку інвестиційно-інноваційних процесів, доведено, що сьогодні в Україні необхідно здійснити такі заходи:

- запровадження на певний період часу пільгового оподаткування доходів новостворених підприємств у випадку реалізації, придбання, експорту високотехнологічної продукції;
- компенсацію (повну або часткову) відсотків за кредитами, що сплачуються підприємствами банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки;
- надання державних гарантій банкам, що здійснюють кредитування інвестиційно-інноваційних процесів;
- податкове стимулювання проведення підприємствами досліджень та розробок у формі зменшення податку на прибуток підприємств на суму, що дорівнює певній частині витрат на дослідження і розробки протягом фінансового року;
- збільшення загального обсягу інвестицій в інновації за рахунок коштів зведеного бюджету України та коштів приватних інвесторів;
- тимчасове звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість при імпорті наукового або високотехнологічного обладнання.

Таким чином, активізація інвестиційно-інноваційних процесів в Україні не можлива без стимулюючого впливу інструментів фінансового регулювання, а здатність суб'єктів господарювання та державних органів влади визначати напрямки інноваційного розвитку є складовою успіху вітчизняної економіки.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано практичне вирішення важливого наукового завдання, яке полягає у розробці напрямів активізації інвестиційно-інноваційних процесів у країні за допомогою інструментів фінансового регулювання.

Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати такі висновки і пропозиції теоретичного та практичного характеру:

1. На основі аналізу наукових підходів щодо трактування понять «державне регулювання» та «фінансове регулювання» запропоновано власне тлумачення терміна «фінансове регулювання». Таке трактування дозволило виділити основні складові фінансового регулювання соціально-економічного

розвитку загалом та інвестиційно-інноваційних процесів зокрема, серед яких виокремлено: податкові канікули, зменшення ставок податків, податковий кредит, прискорена амортизація, пільгові кредити, рефінансування, норма обов'язкових резервів, облікова ставка НБУ. Аргументовано, що фінансове регулювання є важливою складовою державного регулювання економіки, одним із найдієвіших засобів стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів, що поєднує в собі сукупність фіскальних та грошово-кредитних інструментів.

2. З'ясовано економічну сутність інвестиційного та інноваційного процесів, на основі чого встановлено, що вони характеризуються єдністю і взаємозалежністю. Це обумовлює необхідність залучення фінансових ресурсів у інноваційну діяльність, яка передбачає проходження комплексу етапів, пов'язаних із ініціюванням, розробленням і виготовленням продукції, технологій, що мають нові властивості та ефективніше задовольняють існуючі потреби ринкової економіки. Такий підхід дозволяє сформулювати системне розуміння сучасних тенденцій розвитку інвестиційно-інноваційних процесів і обґрунтувати необхідність їх державного стимулювання через сукупність фінансових інструментів для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки та сталого економічного розвитку держави.

3. Оцінка стану організаційно-правового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні дозволяє зробити висновок, що національна інноваційна система позбавлена ефективних відтворювальних механізмів інвестування, що, з одного боку, стає основною перепорою її розвитку, а з іншого – обумовлює неможливість розгортання суб'єктами господарювання результативної науково-технічної та інноваційної діяльності. Встановлено, що організаційно-правова структура фінансового регулювання в Україні включає міністерства, агенції, комісії, які ініціюють прийняття значної кількості нормативно-правових документів, програм та стратегій розвитку. Зазначені інституції конкурують між собою в умовах обмежених ресурсів; їх обов'язки, компетенції та межі відповідальності нечітко визначені, часто перетинаються і дублюються. Аргументовано, що ключовим фактором ефективності організаційно-правового забезпечення інноваційної діяльності є скоординованість дій усіх зазначених суб'єктів та узгодженість положень нормативно-правових актів в Україні. Це дозволить позитивно вплинути на інвестиційний клімат, стимулюватиме збільшення прямих іноземних інвестицій, забезпечить трансфер технологій у нашу державу та сприятиме інтелектуалізації праці.

4. Результати аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні засвідчили, що лише незначна їх кількість здійснює продуктивні науково-технічні розробки та впроваджує інновації у свою діяльність. Це дозволяє стверджувати, що ці підприємства недооцінюють значення інвестицій у розвиток інноваційних процесів як передумови забезпечення високого рівня рентабельності, конкурентоздатності та фінансової стійкості. Зважаючи на низький обсяг фінансування інноваційної діяльності, особливої ваги набуває застосування дієвих фінансових механізмів державного стимулювання наукових досліджень та розробок, зокрема пряме фінансування інноваційних підприємств, їх дотування та кредитування, надання податкових пільг тощо. З'ясовано, що у сучасній ринковій

економіці саме підприємствам належить головна роль у розвитку інвестиційно-інноваційних процесів. Однак інновації, зазвичай, є результатом діяльності не одного підприємства, а результатом синергійного ефекту поєднання ресурсів та зусиль різних суб'єктів економіки. Відповідно, важливим напрямом розвитку інноваційно-інвестиційних процесів є державна підтримка створення та розвитку наукових кластерів з активними каналами для бізнес-комунікацій, що поділяють спеціалізовану інфраструктуру та включають виробничі підприємства, фінансові організації та науково-дослідні установи.

5. Моніторинг дієвості фіскальних інструментів державного регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні засвідчив відсутність позитивних кількісних та якісних ефектів їхнього впливу. Це обумовлює необхідність пошуку додаткових інструментів стимулювання інноваційної діяльності, серед яких основну роль відведено податковим пільгам. Обґрунтовано, що пільгове оподаткування доходів новостворених наукоємних підприємств призведе до збільшення їх кількості, модернізації технологій і стимулювання вітчизняної винахідницької діяльності, нарощення обсягів високотехнологічного виробництва та експорту високотехнологічної продукції. Запровадження податкового стимулювання досліджень і розробок у формі зменшення податку на прибуток на суму, що дорівнює певній частині витрат на дослідження і розробки протягом звітного податкового періоду, збільшить фінансові ресурси підприємств та створить стимули для проведення досліджень інноваційними суб'єктами господарювання.

6. Проведене дослідження обсягів та структури видатків Зведеного бюджету України засвідчило існування диспропорцій у розподілі коштів між фінансуванням поточних видатків та видатків розвитку. Це обумовлює недостатнє фінансове забезпечення науково-технічних розробок та знижує ефективність функціонування інноваційних підприємств. Задля підвищення дієвості державних програм підтримки наукових досліджень, розробок та інновацій необхідно переглянути структуру видаткової частини державного бюджету. В цьому контексті аргументовано доцільність довгострокового планування видатків бюджету, спрямованих на фінансування інвестиційно-інноваційних процесів, що дозволить раціоналізувати використання фінансових ресурсів держави.

7. З розвитком ринкових відносин зростає значення монетарних інструментів управління інвестиційно-інноваційною діяльністю. Встановлено, що упродовж 2007–2013 рр. основним джерелом фінансування інноваційної діяльності були і залишаються власні кошти підприємств. Крім цього, важливим джерелом фінансування інновацій є також кредитні ресурси, які у 2011 р. становили більше третини від загального обсягу фінансування. Проведений аналіз використання основних інструментів грошово-кредитного регулювання засвідчив їх незначний вплив на інвестиційно-інноваційні процеси в Україні. Найбільшою мірою це стосується рефінансування, відсоткових ставок та облікової ставки. В роботі доведено, що кредитна підтримка інноваційної діяльності на підприємствах сприятиме стимулюванню інноваційних проектів, у результаті чого зросте кількість інноваційних підприємств, обсяги загальних витрат на інновації, технології та програмне забезпечення.

8. Здійснено економіко-математичне моделювання динаміки прогнозних значень обсягів фінансування та реалізації інноваційної продукції на промислових підприємствах в Україні. Згідно із розробленою моделлю, прогнозується зростання загальних обсягів фінансування інноваційної діяльності в нашій державі на період 2015–2017 рр., тоді як обсяг реалізованої інноваційної продукції за межі України має спадний тренд. Ця прогностична модель існує у певному діапазоні часу та умов; за виникнення форс-мажорних обставин можуть відбуватися відхилення у її прогностичних даних. Тоді фінансове регулювання інвестиційно-інноваційних процесів може переорієнтуватися в пріоритетні у цій ситуації для країни галузі промисловості. Відтак, реалізація прогнозних значень розробленої економіко-математичної моделі щодо активізації інвестиційно-інноваційних процесів на підприємствах України можлива лише за умов настання фінансової стабільності.

9. На основі вивчення позитивного зарубіжного досвіду фінансового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів встановлено, що для активізації цих процесів в Україні необхідно розробити дієвий механізм фінансування інновацій із залученням різних джерел грошових ресурсів (державних, кредитних, венчурних) та спрямуванням їх у новітні дослідження та розробки (п'ятого і шостого технологічних укладів), які в найближчі десятиліття могли б перетворити Україну із аутсайдерів інноваційного розвитку в одного зі світових лідерів. Варто зазначити, що необхідною умовою успішної реалізації досвіду зарубіжних країн є врахування рівня економічного розвитку України та її особливостей.

10. Обґрунтовано, що фіскально-монетарна взаємодія є надзвичайно важливою для будь-якої економіки, незалежно від рівня її розвитку, оскільки ефективність злагодженого функціонування фіскальних та монетарних інструментів визначає можливості реалізації інвестиційно-інноваційних процесів в країні. Приведення вітчизняного фінансування інновацій у відповідність з міжнародними стандартами сприятиме впровадженню нових продуктів і послуг, що дозволить позитивно вплинути на кількість інновацій на підприємствах та інноваційну діяльність. Це допоможе подолати наявні бар'єри у розвитку інноваційної сфери, які перешкоджають виробництву та експорту української високотехнологічної продукції, а також сприятиме виходу вітчизняних підприємств на міжнародні ринки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Дмитрів В. І. Вплив податкової політики на стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні / В. І. Дмитрів // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 5 (8). – С. 151–155 (0,36 д. а.).
2. Дмитрів В. І. Фінансове регулювання інноваційного розвитку економіки України / В. І. Дмитрів // Світ фінансів. – 2012. – Вип. 4. – С. 136–141 (0,34 д. а.).
3. Дмитрів В. І. Фінансове регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні / В. І. Дмитрів // Стратегічні орієнтири формування і реалізації фіскальної політики України : моногр. / Під ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : Вектор, 2012. – С. 254–264 (0,5 д. а.).

4. Дмитрив В. И. Характеристика основных финансовых инструментов поддержки реального сектора экономики / В. И. Дмитрив // Управління розвитком : зб. наук. робіт. – Харків: Видавництво Харківського національного економічного університету, 2013. – № 7 (147). – С. 98–100 (0,24 д. а.).

5. Дмитрив В. І. Фіскальне значення податку на додану вартість та його роль у підвищенні інвестиційної привабливості країни / В. І. Дмитрив, Т. Ю. Фриюк // Наукові записки : зб. наук. праць. – Острог : Видав-во Національного університету «Острозька Академія», 2013. – Вип. 21. – С. 153–157. – (Серія «Економіка»). – 0,4 д. а. (Особистий внесок автора: обґрунтовано фіскальну роль непрямих податків у структурі доходів Державного бюджету України) (0,3 д. а.).

6. Дмитрив В. И. Влияние налогового и таможенного законодательства на стимулирование инвестиционно-инновационной деятельности в Украине / В. И. Дмитрив, Е. С. Заклекта-Берестовенко // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2013. – № 10 (57), ч. 1. – С. 180–184. – 0,5 д. а. (Особистий внесок автора: визначено фінансові інструменти стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в Податковому кодексі України) (0,25 д. а.).

7. Дмитрив В. І. Оцінка основних тенденцій інноваційного розвитку підприємств в регіонах України / В. І. Дмитрив // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 23. – С. 101 – 104 (0,55 д. а.).

8. Дмитрив В. І. Реальні та потенційні ризики інноваційних процесів в Україні / О. М. Десятнюк, В. І. Дмитрив // Економіст. – 2014. – № 1. – С. 71–73. – 0,5 д. а. (Особистий внесок автора: проаналізовано виникнення реальних та потенційних ризиків при реалізації інноваційних проектів та їх інвестиційній підтримці) (0,30 д. а.).

9. Дмитрив В. І. Світовий досвід фінансового регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності / В. І. Дмитрив // Ефективна економіка. – 2014. – № 7. – Режим доступу до журналу : www.economy.nauka.com.ua (0,78 д. а.).

10. Дмитрив В. І. Вплив макроекономічних показників на інвестиційно-інноваційний потенціал країни: проблемно-аналітичний аспект / В. І. Дмитрив // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. – К. : СПД «Яковенко О.П.», 2014. – Вип. 4 [155]. – С. 23 – 28 (0,50 д. а.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

11. Дмитрив В. І. Порівняльний аналіз фінансової кризи в Україні та країнах ЄС / В. І. Дмитрив // Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 28–29 трав. 2009 р.). – Тернопіль : ПП Бондар О. В., 2009. – С. 340–341 (0,10 д. а.).

12. Дмитрив В. І. Оцінка ефективності сучасної фіскальної політики України та перспективи її проведення / В. І. Дмитрив // II етап Всеукраїнського конкурсу наукових студентських робіт зі спеціальності «Фінанси, грошовий обіг і кредит» : матер. підсумк. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 2–3 берез. 2010 р.). – Тернопіль : Екон. думка, 2010. – С. 28–31 (0,14 д. а.).

13. Дмитрив В. І. Використання податкового регулювання як інструменту фіскальної політики за умов фінансової кризи / В. І. Дмитрив // Податкова система України: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку : матер. Всеукр. міжвуз.

студ. конф. до 90-річчя Націон. універ. держ. подат. служби України (м. Ірпінь, 16 берез. 2010 р.). – Ірпінь : Друк. Нац. універ. ДПС України, 2010. – С. 148–149 (0,12 д. а.).

14. Дмитрів В. І. Шляхи активізації інвестиційно-інноваційної політики в Україні / В. І. Дмитрів // Напрями розбудови податкової системи України в умовах утвердження ринкової економіки : зб. тез допов. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 1–2 лют. 2011 р.). – Тернопіль : ВЦ «Вектор», 2011. – С. 82–83 (0,10 д. а.).

15. Дмитрів В. І. Податкове стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів / В. І. Дмитрів // Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів : зб. тез допов. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 17–18 берез. 2011 р.). – Ірпінь : Вид.-інформ. центр Нац. універ. ДПС України, 2011. – Ч. 1. – С. 93–94 (0,10 д. а.).

16. Дмитрів В. І. Фінансове регулювання економіки в посткризовий період: інвестиційно-інноваційні аспекти / В. І. Дмитрів // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації : зб. тез допов. Дев'ятої міжнар. наук.-практ. конф. молод. вчених (м. Тернопіль, 23–24 лют. 2012 р.) : в 2 ч. – Тернопіль : Екон. думка, 2012. – Ч. 2. – С. 52–54 (0,15 д. а.).

17. Дмитрів В. І. Мета та принципи регулювання інноваційної політики / В. І. Дмитрів // Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів : зб. тез допов. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 15–16 берез. 2012 р.) : в 2 ч. – Ірпінь : Друк. Нац. універ. ДПС України, 2012. – Ч. 1. – С. 98–99 (0,12 д. а.).

18. Дмитрів В. І. Сучасні орієнтири фіскального стимулювання інвестиційно-інноваційної активності / В. І. Дмитрів, Ф. П. Ткачик // Перспективи розвитку фінансової системи України : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 19–20 квіт. 2012 р.). – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – С. 347–349. – 0,12 д. а. (Особистий внесок автора: досліджено основні інструменти фіскального стимулювання інвестиційно-інноваційної активності) (0,06 д. а.).

19. Дмитрів В. І. «Теорія економічного розвитку» Й. Шумпетера: зміст і значення для України / В. І. Дмитрів // Фінансова система держави: проблеми та перспективи розвитку : зб. наук. праць за матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 листоп. 2012 р.). – К. : ТОВ «ДКС центр», 2012. – С. 172–174 (0,17 д. а.).

20. Дмытрев В. И. Современные налоговые аспекты регулирования инвестиционно-инновационной деятельности / В. И. Дмытрев, Ф. П. Ткачик // Nauka i inowacja : Materiały VIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji (Przemyśl, 07–15 października, 2012.). – Przemyśl : Nauka i studia, 2012. – S. 31–34. – 0,12 д. а. (Особистий внесок автора: визначено проблеми податкового регулювання в Україні) (0,06 д. а.).

21. Дмитрів В. І. Інституційно-правове забезпечення інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні / В. І. Дмитрів // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації : зб. тез допов. Десятої ювілейної міжнар. наук.-практ. конф. молод.

вчених (м. Тернопіль, 21–23 лют. 2013 р.) : в 2 ч. – Тернопіль : Екон. думка, 2013. – Ч. 2. – С. 205–207 (0,12 д. а.).

22. Дмитрів В. І. Поняття та класифікація фіскальних та монетарних інструментів активізації інвестиційно-інноваційної діяльності / В. І. Дмитрів // Фінансово-кредитний механізм в соціально-економічному розвитку країни : зб. тез допов. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Макіївка, 20–21 лют. 2013 р.). – Макіївка : МЕГІ, 2013. – С. 59 – 61 (0,12 д. а.).

23. Дмитрів В. І. Гармонізація національних податкових систем в умовах динамічного розвитку економіки / В. І. Дмитрів // Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів : зб. тез допов. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 12–13 квіт. 2013 р.) : в 2 ч. – Ірпінь : ВЦ НУДПСУ, 2013. – Ч. 1. – С. 39–40 (0,12 д. а.).

24. Дмитрів В. І. Форми реалізації податкової політики та їх вплив на економічні процеси в країні / В. І. Дмитрів // Сучасний стан та перспективи розвитку економіки України : матер. XXVIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 2–3 серп. 2013 р.). – Львів : Громадська організація «Львівська економічна фундація», 2013 р. – С. 111–113 (0,21 д. а.).

25. Дмитрів В. І. Монетарні методи регулювання економіки / В. І. Дмитрів // Соціально-економічні перспективи розвитку України в XXI столітті : зб. тез допов. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Тернопіль, 15 листоп. 2013 р.). – Тернопіль : ВЦ «Вектор», 2013. – С. 39–41 (0,12 д. а.).

26. Дмитрів В. І. Фінансовий механізм забезпечення інноваційного розвитку національної економіки / В. І. Дмитрів // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації : зб. тез допов. XI Міжнар. наук.-практ. конф. молод. вчених (м. Тернопіль, 13–14 лют. 2014 р.) : в 2 ч. – Тернопіль : ВЦ «Вектор», 2014. – Ч. 2. – С. 40–42 (0,12 д. а.).

27. Дмитрів В. І. Роль податкових пільг у інноваційному розвитку України / В. І. Дмитрів // Проблеми фінансово-економічного та соціального розвитку країн : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 5–6 верес. 2014 р.). – К. : ГО «Київський економічний науковий центр», 2014. – С. 13–15 (0,20 д. а.).

АНОТАЦІЯ

Дмитрів В. І. Фінансове регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Тернопільський національний економічний університет Міністерства освіти і науки України, Тернопіль, 2014.

У дисертаційній роботі досліджено економічну сутність фінансового регулювання та його вплив на інвестиційно-інноваційні процеси в Україні. Розглянуто та охарактеризовано інвестиційно-інноваційну діяльність і нормативно-правові основи забезпечення її фінансового регулювання.

Проведено моніторинг сучасного стану розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні. Обґрунтовано доцільність використання як фіскальних, так і грошово-кредитних інструментів фінансового регулювання. Розкрито можливості потенціалу інноваційного розвитку економіки країни.

Запропоновано шляхи активізації інвестиційно-інноваційних процесів за допомогою інструментів фінансового регулювання. Окреслено можливості використання світового досвіду при реалізації інноваційних процесів.

Ключові слова: фінансове регулювання, інвестиції, інновації, інвестиційно-інноваційні процеси, фіскальні інструменти, грошово-кредитні інструменти, динамічний розвиток, економічне зростання.

АННОТАЦИЯ

Дмытрев В. И. Финансовое регулирование инвестиционно-инновационных процессов в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – Тернопольский национальный экономический университет Министерства образования и науки Украины, Тернополь, 2014.

В диссертационной работе исследовано экономическую сущность финансового регулирования и его влияние на инвестиционно-инновационные процессы в Украине. Рассмотрено и охарактеризовано инвестиционно-инновационную деятельность и нормативно-правовые основы обеспечения финансового регулирования.

Проведен мониторинг современного состояния развития инвестиционно-инновационной деятельности в Украине. Обоснована целесообразность использования фискальных и денежно-кредитных инструментов финансового регулирования. Раскрыты возможности потенциала инновационного развития экономики страны.

Предложены пути активизации инвестиционно-инновационных процессов с помощью инструментов финансового регулирования. Определены возможности использования мирового опыта при реализации инновационных процессов.

Ключевые слова: финансовое регулирование, инвестиции, инновации, инвестиционно-инновационные процессы, фискальные инструменты, денежно-кредитные инструменты, динамичное развитие, экономический рост.

ANNOTATION

Dmytriv V. I. Financial regulation of investment and innovation processes in Ukraine. – Manuscript.

Thesis for obtaining the Candidate degree in Economic sciences, specialty 08.00.08 – money, finance and credit. – Ternopil National Economic University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2014.

The dissertation investigates the economic essence of financial regulation and its impact on investment and innovation processes in Ukraine. Scientific approaches for the notion of investment and innovation activity are systemized, organizing and legal bases of financial regulation of investment and innovation processes in Ukraine are studied.

The economic role of investment and innovation activity is examined.

It is established that effective market economy functioning, despite of its peculiar self-organization and self-regulation, is impossible without state regulation of economic and social processes on the level of society, regions and economic agents. In this aspect

the significant role belongs to state investment and innovation activity regulation, particularly under conditions of crisis phenomena domination in the economy of Ukraine and the world.

The analysis of scientific approaches for the notions “finance regulation”, “state regulation”, “financial support”, “investments”, “innovations” is accomplished and the own interpretation of the definitions “financial regulation” and “investment and innovation processes” is suggested.

The monitoring of the current state of investment and innovation activity development is carried out, fiscal set of instruments of investment and innovation processes regulation is analyzed, the assessment of pecuniary and credit instruments in the scope of investment and innovation activity management is conducted. The expediency of using both fiscal and monetary tools of financial regulation is substantiated. Thesis reveals the opportunities of innovation potential of the state’s economy development.

The analysis of fiscal tools shows its ineffectiveness concerning their impact on investment and innovation processes. The growing role of monetary tools of investment and innovation activity management is established. However credit support to innovation activity of enterprises is considered to be inefficient in the context of realization of innovation projects.

It is proved that investment ensuring is the most significant precondition of active innovative activity of enterprises. Generally the realization of investment and innovation processes is the guaranty of dynamic state development. The attraction of investment resources for state economy modernization is possible as with the help of inside sources of financing as outside borrowings from abroad. It is ascertained that the dynamic state economy development can avoid economic crises and reach to economic prosperity.

Expanding the list of elements of financial regulation of innovation development of national economy by development expenditures, debt finance, loans and financial lease is suggested.

It is determined that domestic industry owns the considerable innovative potential which is able to secure the structural national economy transformation and the high level of scientific and technological state development as a whole.

Likewise in the dissertation the theoretical substantiation is accomplished and practical courses realization of innovation processes in Ukraine with the help of fiscal and pecuniary and credit instruments of financial regulation is suggested.

The ways of activation of investment and innovation processes using the tools of financial regulation are suggested. The capabilities of global experience usage in the realization of innovation processes are outlined. It is investigated that the main forms of support and stimulation of investment and innovation activity used in foreign countries are the following: direct funding of research and development (R&D), concessional loans, tax incentives, tax holidays, customs incentives, exemption from customs duties for imports of scientific and high-tech equipment.

Key words: financial regulation, investment, innovation, investment and innovation processes, fiscal instruments, monetary instruments, dynamic development, economic growth.

Підписано до друку 22.01.2015 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл. вид. арк. 1,0.
Зам. № А002-15. Тираж 130 прим.

Видавець та виготовлювач
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46004

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.

Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль, 46004
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua